

N:o 80.

Af Herr **A. Adlercreutz**: *Om förändrade grunder för fastställandet af bevillningen för år 1879.*

Villigt erkännande svårigheten, att ej säga omöjligheten, att träffa fullt rättvisa och ändamålsenliga grunder för den del af beskattningen, som utgöres af allmänna bevillningen, tror jag dock bristerna i denna del af vårt skatteväsen vara så betydliga, att jag finner mig uppfordrad att deruti föreslå förändringar i nedan omnämnda hänseenden.

Under förutsättning att fastighetsskatt kommer att hvila på all i enskild ego varande jord, hvarom motion är af mig framställd, synes bevillningen för fastighet böra förvandlas till en inkomstskatt, dervid afdrag får ske enligt allmänt gällande grunder, således äfven för uppgifna och kända skulder.

Inkomst af arbete beskattas för närvarande fullkomligt lika med inkomst af kapital, huru väsentligt skiljaktiga än dessa inkomster i beskattningshänseende äro. Det kan nemligen icke förnuftigtvis påstås, att lika beskattning bör drabba en vanlig årsränta af kapital och en jemnhög inkomst, hvilken såsom lifstidsränta vinnes med kapitalets uppoffring, helst uti denna senare ingår en del af kapitalet och man ej bör skatta för hvad af egna kapitaltillgångar under året förtäres. Men hvad är väl inkomst af arbete annat än en ganska underhaltig lifstidsränta, som ständigt kräfver ansträngning och omtanke, som ofta helt och hållet upphör långt innan lifstiden är ute, och som visserligen redan dessförinnan icke sällan är utsatt för afbrott och minskningar?

Vid en jämförelse i beskattningshänseende mellan inkomst af rörligt kapital och inkomst af fast egendom visar sig ock, att den senare är

särskildt gynnad. Under antagande att fastigheten afkastar jemt 5 procent å dess taxeringsvärde, är inkomsten deraf, hvad beträffar annan fastighet än jordbruksegendom, lika beskattad med inkomst af kapital, enär bevillning påföres sådan fastighet med 5 öre för hvarje hundra kronor af taxeringsvärdet, eller, hvilket är detsamma, 5 öre för hvarje 5 kronors inkomst. Men sällsynt skall det fall vara, att någon nöjer sig med 5 procent ränta å det kapital han nedlägger i en stadsfastighet eller annan icke till jordbruk hänförlig fast egendom. Är stadsfastigheten med stenhus bebyggd, fordrar man vanligen, att den efter afdrag ej blott för alla kostnader till underhåll och förvaltning utan äfven för eganderättsbevillning och kommunalskatter skall gifva i ren behållning minst 6 procent. För stadsfastighet, bebyggd med trähus, fordras med afseende å dettas kortare bestånd ännu högre afkastning. Då nu taxeringsvärden aldrig sättas högre, men väl lägre än de allmänt förekommande försäljningssummorna, så blifver klart, att inkomsten af de fastigheter, hvarom här är fråga, beskattas lägre än inkomsten af det utlånade kapitalet, under det att den förra i anseende till större säkerhet för grundkapitalet och dettas obestriddliga benägenhet att stiga i värde tvärtom bör bära en drygare beskattning än det rörliga, i utlåning använda kapitalet. En rättelse häruti bör alltså verkställas, och torde den bära ske sålunda, att, om inkomst af förenämnda fastigheter beskattas med en procent, så sättes bevillningen för inkomst af rörliga kapitalet till 0,8 procent.

Ännu anmärkningsvärdare ställer sig förhållandet med bevillningen å jordbruksfastigheter, hvilken nu utgår med endast 3 öre för hvarje 100 kronor af taxeringsvärdet. Att detta värde icke varit synnerligen uppdrifvet, framgår tydligen af de sammanställningar, som af den s. k. skattejemkningskomitén äro gjorda i dess underdåniga betänkande; och man torde för hela landet i allmänhet kunna antaga, att det knappt öfverstiger hälften af det värde, hvartill det rätteligen borde uppgå. Väl må vara sant, att af jordbruksfastigheten ej i allmänhet kan påräknas så stor afkastning i förhållande till dess köpeskilling som t. ex. af stadsfastigheterna, men utom de för dessa senare omnämnda förmåner, hvilka i ännu högre grad förefinnas för jordbruksfastigheterna, förekommer särskildt, att till jordbrukets fromma hittills tagits och efter all sannolikhet äfven framgent komma att tagas i anspråk sådana betydliga statsanslag, att de vida öfverstiga den bevillning, som för närvarande från jordbruksfastigheterna till statsverket ingår. Denna bevillning utgjorde för år 1875 ett belopp af 534,737 kronor och 71 öre, under det att de ordi-

narie och extra ordinarie anslag, som t. ex. vid 1876 års riksdag beviljats omedelbart till landbrukets fromma, uppgått åtminstone till 900,000 kronor.

Bevillningen för inkomst af jordbruksfastighet torde således utan all betänklighet kunna sättas lika med den för inkomst af annan fast egendom. Sådan bevillning bör dock ifrågakomma för jordbruksfastighet endast då den innehafves under enskild eganderätt eller stadgad åborätt, med de undantag derjemte, som redan äro i bevillningsstadgan medgifna, men deremot icke för några statens fastigheter eller boställen, utan böra boställshafvare, hvilka af boställe njuta afkastningen såsom lön för deras tjänstebefattning till den del, hvilken ej må betraktas såsom inkomst af något i jordbruksrörelsen användt rörligt kapital, anses såsom inkomst af arbete, hvarom nedan sägs.

I fråga åter om huru högt bevillningen för inkomst af arbete bör sättas, då den af rörligt kapital bär bevillning af 0,8 %, så saknas icke utväg att genom räknekonstens användning finna ledning till frågans lösning. En årlig inkomst af en krona, använd med ränta och ränta på ränta efter 5 % i 30 år, hvilket af mig tages såsom medeltal af tid för en mans fulla arbetskraft, ger ett kapital af 66 kronor 43 öre. Det kapital, som erfordras för att på lika lång tid med ränta och ränta på ränta uppnå samma höjd, är 15 kronor 38 öre. En krona i inkomst utan kapital har således vid nämnda tidsbestämning lika värde med ett kapital af 15 kronor 38 öre, eller med andra tal uttryckt, årlig inkomst af 100 kronor utan kapital ställer sig lika med ett kapital af 1,538 kronor. För detta senare skattas efter inkomst af 5 %, eller 76 kronor 90 öre, endast 0,62 krona, hvilket således äfven är den allra högsta bevillning, som för 100 kronor årlig inkomst af arbete bör ifrågakomma, då bevillningen för inkomst af rörligt kapital utgår med 0,8 %. Tages nu ytterligare i betraktande, att den, som skattar för inkomst af arbete, måste på inkomstens förvärfvande använda tid och krafter, som den, hvilken eger kapitalet, kan nedlägga i sådant, som medför besparing i utgifter, därför bevillning ej erlägges, äfvensom att inkomsten af arbete lider af en större grad osäkerhet, så torde finnas, att inkomsten af arbete ej blifver för lindrigt beskattad, om bevillningen därför i förhållande till bevillningen för inkomst af rörligt kapital ställes i proportion af 0,6 till 0,8.

Den största oegentligheten i vårt bevillningsbeskattningssystem lär dock vara, att de, som idka jordbruk, äro för dervid användt kapital och

arbete fullkomligt skattefrie så till staten som till kommunen. Med full visshet torde nämnda kapital kunna upptagas till minst 400 millioner kronor med en årlig afkastning efter 5 % af 20 millioner kronor. Denna skattefrihet bör ovilkorligen upphöra, men deremot, såsom redan är nämndt, jordbruksidkaren vid bevillnings åsättande för inkomst af fastighet, rörligt kapital och arbete, lika med alla andra som skatta för inkomst, njuta afdrag för ränta å de skulder, de kunna hafva, börande såsom regel gälla, att, när af samma person bevillning ifrågakommer för olika beskattning underkastade inkomster, afdrag för ränta å skuld skall ske å inkomsten i främsta rummet af fastighet, om sådan finnes, sedan af rörligt kapital och först i mån denna ej skulle förslå af arbete.

En följd af olika bevillnings införande för inkomst af rörligt kapital och af arbete är, att på ett bestämdare sätt än i nu gällande bevillningsstadga uttryckes, att till kapital skall hänföras det penningebelopp liksom värdet af den lösa egendom, som i rörelsen användes, och hvarå bör beräknas ränta efter 5 % för år, samt att följaktligen inkomsten af arbete, som har ett dylikt kapital i användning, skall anses utgöra blott det öfverskott, som återstår sedan räntan såsom inkomst af kapitalet från dragits.

På grund af det nu anförda får jag vördsamt föreslå,

att ofvan angifna förändrade grunder måtte af Riksdagen varda iakttagna vid fastställandet af bevillningen för år 1879.

Om remiss till vederbörligt Utskott, eller, derest särskildt Utskott varder satt för behandling af fråga rörande förestående ämne, till sådant Utskott, anhålles vördsamt.

Stockholm den 26 Januari 1878.

Axel Adlercreutz.
